

Slovesa

Kategorie slovesa

U estonských sloves se pro praktické účely obvykle uvádějí dva infinitivní tvary, tzv. MA-infinitiv (s koncovkou *-ma*) a DA-infinitiv (s koncovkou *-dal/-ta/-a*). Ve slovnících bývají slovesa uvedena nejprve ve tvaru MA-infinitivu, často se uvádí i DA-infinitiv a 1. osoba sg. indikativu, někdy i minulé impersonální participium, tzv. TUD-participium (např. *elama* : *elada* : *elan* : *elatud*). Když vyjdeme z těchto forem, můžeme vytvořit kterýkoli tvar i od sloves se složitějšími kmenovými změnami, při odvozování tvarů lze však vycházet i ze slovesných tříd (viz dále).

Koncovky osob v přítomnu a imperfektu jsou následující:

	přezens		imperfektum	
	Sg	pl	sg	pl
1. osoba	-n	-me	-n	-me
2. osoba	-d	-te	-d	-te
3. osoba	-b	-vad	-Ø	-d

Estonská slovesa mají vedle finitních slovesných tvarů jednotlivých osob také tvary impersonální, které odkazují na blíže nespecifikovanou životnou osobu (např. *tihti küsitakse seda küsimust* „na tuhle otázku se často někdo ptá“, *siin kirjutatakse test* „tady se píše test“, *varem sellesse usuti* „dřív se tomu věřilo“). Věta se slovesem v impersonálu je bez subjektu.

Slovesa rozlišují čtyři časy (přezens, imperfektum, perfektum, plusquamperfektum) a pět způsobů (indikativ, kondicionál, imperativ, jussiv, kvotativ). Jejich kombinovatelnost shrnuje následující tabulka.

	přezens	imperfektum	perfektum	plusquamperfektum
indikativ	elan ³	elasin	olen elanud	olin elanud
kondicionál	elaks(in)	oleks(in) elanud		
imperativ	ela! elage!			
jussiv	elagu!	olgu elanud!		
kvotativ	elavat	olevat elanud		

Imperfektum je termín, kterým se v gramatikách tradičně označuje prostý minulý čas, používaný pro děj, který proběhl v minulosti. Oproti tomu perfektum obvykle odkazuje na situaci s relevancí k současnosti, plusquamperfektum pak na situaci před určeným bodem v minulosti. V současné estonštině se hojně užívá imperfekta tam, kde bychom očekávali perfektum, např. *lõpetasin ülikooli* „dokončil/a jsem univerzitu“ místo očekávaného *olen lõpetanud ülikooli*.

V kondicionálu se u slovesa často vynechávají koncovky osoby a osoba je signalizována jen osobním zájmenem: *ma elaks* (bez osobní koncovky u slovesa) nebo (*ma*) *elaksin* (s koncovkou osoby) „bydlel/a bych“, podobně *sa elaks* = (*sa*) *elaksid*, *me elaks* = (*me*) *elaksime*, ... (Oba tvary jsou považovány za správné, v mluvené estonštině jsou běžnější tvary bez koncovky osoby.)

Jussiv obvykle vyjadřuje jednání očekávané od třetí osoby, příkaz nebo přání, např. *Mari oodaku mind!* „Ať na mě Mari počká!“, *Eks minga ja vaadaku järele!* „No tak ať jde/jdou a podívá/podívají se!“, *Olgu!* „Budiž!“, „Dobrá!“, *Elagu Eesti!* „Ať žije Estonsko!“.

Použitím kvotativu mluvčí oslabuje svou odpovědnost za dané tvrzení, stává se pouze zprostředkovatelem (*Ta rääkivat saksa keelt.* „On/Ona prý mluví německy.“). Kvotativ i jussiv se vyskytují spíše zřídka.

³ Tabulka uvádí následující tvary slovesa *elama* „žít“: pro indikativ a kondicionál tvary 1. osoby sg., pro imperativ tvary 2. osoby sg. a pl. Jussiv má pouze 3. osobu bez rozlišení čísla, kvotativ nerozlišuje osoby.

Časování sloves

Od tvarů MA-infinitivu, DA-infinitivu a 1. osoby sg. vytvoříme další slovesné tvary, které používají stejný kmen jako výchozí tvary:

		podoba užívaného kmene
MA-infinitiv →	imperfektum přítomné participium	vždy silný kmen
DA-infinitiv →	NUD-participium DES-gerundium imperativ – kromě 2. os. sg.	silný / slabý kmen (podle slovesné třídy) ⁴
1. osoba prézentu →	kondicionál imperativ – 2. osoba sg.	silný / slabý kmen (podle slovesné třídy)
impersonál a TUD-participium		vždy slabý kmen

Proto např. MA-INF: **õppi-ma** („učit se, studovat“)

→ IMPF: **õppi-sin, õppi-sid, õppi-s, õppi-sime, õppi-site, õppi-sid**

→ přítomné (aktivní) participium: **õppi-v**

DA-INF: **õppi-da**

→ NUD-participium: **õppi-nud**

→ DES-gerundium: **õppi-des**

→ imperativ 2. os. pl.: **õppi-ge!**

1. osoba prézentu: **õpi-n**

→ kondicionál: **õpi-ksin, õpi-ksid, õpi-ks, õpi-ksime, õpi-ksite, õpi-ksid**

→ imperativ 2. os. sg.: **õpi!**

Impersonál a TUD-participium nemají podobnou souvislost s kmenem jiné kategorie a jsou vždy slabé:

õpi-takse, õpi-ti, õpi-tud

⁴ O použití silných a slabých kmenů dále, srov. také kapitolu 2 Různé podoby kmene.

Vzory pro časování sloves

Slovesné třídy jsou rozlišeny v prvé řadě podle toho, jaké koncovky mají slovesa v kategoriích, které mají koncovkové alomorfy:

	I. třída	II. třída	III. třída	IV. třída	V. třída
	<i>õppima</i>	<i>hakkama</i>	<i>õmblema</i>	<i>saatma</i>	<i>tulema</i>
DA-INF	-da	-ta	-da	-a	-{l, n, r} a
imperfektum (3. os. sg/ostatní osoby)	-s/-si-	-s/-si-	-s/-si-	-is/-si-	-i
imperativ	-ge	-ke	-ge	-ke	-ge
impersonál (prézens, kladný)	-takse	-takse	-dakse	-takse	- {l, n, r} akse
TUD-participium	-tud	-tud	-dud	-tud	-dud

Od I. k V. třídě výrazně klesá počet sloves, která se časují podle daného vzoru. Zároveň vzrůstá počet možných proměn kmene a nepravidelností.

I. třída *elama/õppima*

MA-INF	DA-INF	1. osoba přítomnosti
<i>ela-ma</i>	<i>ela-da</i>	<i>ela-n</i>
<i>'õppi-ma</i>	<i>'õppi-da</i>	<i>õpi-n</i>

K této třídě patří převážná část estonských sloves.

Slovesa se časují dvěma způsoby. V prvním případě se jednotlivé tvary tvoří od jediného kmene (*ela-ma*) – tak se chovají všechna slovesa, jejichž kmen je delší než dvě slabiky (*kirjuta-ma*, *joonista-ma*, *paranda-ma*, *tähenda-ma* aj.). K druhému způsobu (*õppima*) patří slovesa, která mají v MA-infinitivu i DA-infinitivu silný stupeň a v 1. osobě stupeň slabý. Další tvary slovesa mají silný nebo slabý stupeň podle toho, ze kterého tvaru je tvoříme (z MA-infinitivu, DA-infinitivu nebo 1. osoby sg.). Strídání stupňů může být pouze prosodické, ať už se v ortografii odráží (*'õppima* : *'õppida* : *õpin*, *'kukkuma* : *'kukkuda* : *kukun*), nebo neodráží (*'kaaluma* : *'kaaluda* : *kaalun*). Může jít také o strídání prosodické a strídání délky kmenového konsonantu (*'liikuma* : *'liikuda* : *liigun*, *'vältima* : *'vältida* : *väldin*). Oba druhy strídání se týkají i slov cizího původu (srov. *boi'kottima* : *boiko'ttida*

: *boikotin* „bojkotovat“, *'streikima* : *'streikida* : *streigin* „stávkovat“). Některá slovesa mají tendenci nepodléhat střídání (pak se časují podle vzoru *elama*), u některých takových jsou i normativně povoleny dvojí tvary (např. *'lõppema* : *lõpen* i *'lõppen*, *'tekkima* : *tekin* i *'tekkin*). U starších estonských sloves se objevuje i hůře odhadnutelné kvalitativní střídání kmenových konsonantů (*lugema* : *lugeda* : *loen*, *kaduma* : *kaduda* : *kaon*, *siduma* : *siduda* : *seon*, *sulgema* : *sulgeda* : *sulen*, *tohtima* : *tohtida* : *tohin*, *kõndima* : *kõndida* : *kõnnin*, *sündima* : *sündida* : *sünnin*).

II. třída *hakkama*

MA-INF	DA-INF	1. osoba přítomnosti
'hakka-ma	haka-ta	'hakka-n

Co do velikosti jde o druhou největší skupinu sloves, přesto o mnoho menší než předchozí. Koncovka DA-infinitivu má podobu *-ta*. Kmen slovesa je dvouslabičný. Všechna slovesa procházejí střídáním, DA-infinitiv je ve slabém stupni, 1. osoba v silném. Opět jsou možné různé podoby střídání stupňů (srov. např. *'hüppama* : *hüpata*, *'ootama* : *oodata*, *'aitama* : *aidata*) včetně hůře předvídatelného kvalitativního střídání (*oskama* : *osata*, *uhkama* : *uhata*, *hindama* : *hinnata*, *lendama* : *lennata*, *tõmbama* : *tõmmata*, *algama* : *alata*, *kaebama* : *kaevata*, *muigama* : *muiata*).

III. třída *õmblema*

MA-INF	DA-INF	1. osoba přítomnosti
õmble-ma	õmmel-da	õmble-n

Slovesa mají kromě změny stupňů (slabý je DA-infinitiv) ještě změnu tvaru kmene spočívající ve změně pořadí hlásek *-le-* : *-el-* na konci kmene. Slabou formu kmene (*-el-*) mají všechny tvary tvořené od DA-infinitivu (*õmmel-nud*, *õmmel-des*, *õmmel-ge!*) i impersonál a TUD-participium (*õmmeldakse*, *õmmeldi*, *õmmel-dud*). Tvary tvořené na základě MA-infinitivu nebo kmene 1. osoby mají silný *-le-* kmen (*õmblesin*, *õmbleksin*, *õmble!*).

Patří sem např. slovesa *riidlema* : *riielda*, *'võitlema* : *võidelda*, *'näitlema* : *näidelda*, *'võistlema* : *võistelda*, *kahtlema* : *kahelda*.

Některá slovesa s kmenem končícím v MA-infinitivu na *-le-* však do této třídy nepatří a časují se bez kmenové změny podle vzoru **elama** (např. *esitlema* : *esitleda* : *esitlen*, *arutlema* : *arutleda* : *arutlen*, *taotlema* : *taotleda* : *taotlen*, *loetlema* : *loetleda* : *loetlen*). Další skupina sloves může mít dvojí tvary. Jedná se o slovesa, jejichž kmen končí na *-ele-*, např. *tegelema* : *tegeleda* ~ *tegelda* : *tegelen*, *kōnelema* : *kōneleda* ~ *kōnelda* : *kōnelen*. Mohou se tedy časovat bez kmenových změn podle vzoru **elama**. Pokud se časují se změnou v kmeni, kmen se krátí o koncové *-e-* v DA-infinitivu, ve tvarech z něj odvozených a v impersonálu, např. *kōnelda*, *kōnelnud*, *kōnelđi*, *kōnelđud* (od vzoru **ōmblema** se pak liší tím, že nemají střídání stupňů).

Dvě frekventovaná slovesa *mōtlema* „myslet“ a *ūtlema* „říct“ mají dubletní tvary (*mōtlema* : *mōelda* ~ *mōtelda*, *mōelge* ~ *mōtelge*, *mōelnud* ~ *mōtelnud*, *mōelđi* ~ *mōtelđi* a *ūtlema* : *ōelda* ~ *ūtelda*, *ōelge* ~ *ūtelge*, *ōelnud* ~ *ūtelnud*, *ōelđi* ~ *ūtelđi*).

IV. třída **saatma**

MA-INF	DA-INF	1. osoba přítomnosti	impersonál
saat-ma	saata	saada-n	saadetakse
and-ma	anda	anna-n	antakse
'seis-ma laul-ma	'seista laulda	seisa-n laula-n	seistakse lauldakse

Počet sloves této třídy je omezený. Střídání stupňů je analogické se vzorem **ōppima**, ale kmenové změny jsou o trochu složitější. Jednotlivé podskupiny (*saatma*, *andma*, *seisma* a *laulma*) se liší zejména tvarem impersonálu.

Do IV. třídy patří slovesa, jejichž kmen v MA-infinitivu končí na *-l*, *-n*, *-r*, *-s*, *-k*, *-p*, *-t*, *-d*. V imperfektu se k tomuto kmeni připojuje sufix *-si-* (*saatsin*, *saatsid*, *saatsime*, *saatsite*), 3. osoba sg. má *-is* (*saatis*, *andis*, *seisis*, *laulis*). V nominativu přítomného participia se vkládá vokál *-e-*, *saatev* (GEN *saatva*), *andev*, *seisev*, *laulev*.

Do podskupiny **saatma** patří např. *muutma* : *muudan* : *muudetakse*, *kartma* : *kardan* : *kardetakse*, *suutma* : *suudan* : *suudetakse*, *sōitma* : *sōidan* : *sōidetakse*, *ostma* : *ostan* : *ostetakse*, *'tōstma* : *tōstan* : *tōstetakse*. Po ortografické stránce jsou zvláštní slovesa *'vōtma* : *'vōtta* : *vōtan* : *vōetakse*, *jätma* : *jätta* : *jätan* : *jäetakse*, *tapma* : *tappa* : *tapan* : *tapetakse*, *petma* : *petta* : *petan* : *petetakse* (gemináta se v nich v důrazné slabice značí jedním *p*, *t* v sousedství jiného konsonantu, v pozici mezi dvěma vokály *pp*, *tt*, srov. v imperfektu *petsin* a *pettis*). Pět sloves má zvláštní tvar impersonálu: *jätma* : *jäetakse*, *vōtma* : *vōetakse*, *katma* : *kaetakse*, *matma* : *maetakse*, *kūtma* : *kōetakse*.

Podskupina **andma** je málo početná, dále např. *kandma* : *kanda* : *kannan* : *kantakse*, *tundma* : *tunda* : *tunnen* : *tuntakse* (u tohoto slovesa je kmenový vokál *-e-*, u ostatních sloves podskupiny *-a-*), *jõudma* : *jõuda* : *jõuan* : *jõutakse*, *leidma* : *leida* : *leian* : *leitakse*, *teadma* : *teada* : *tean* : *teatakse*.

Do podskupiny **seisma** bychom mohli zařadit také *maksma* : *maksta* : *maksan* : *makstakse*, *maitsma* : *maitsta* : *maitsen* : *maitstakse*, *jooksma* : *joosta* : *jooksen* : *joostakse*, *laskma* : *lasta* : *lasen* : *lastakse* (kmenovým vokálem je tu *-e-* nebo *-a-*). V imperfektu u těchto sloves splývá *-s-* kmene a *-s-* v koncovce imperfekta (*jooksin*, *maksin*), ne však ve třetí osobě (*jooksis*, *maksis*) a nikdy u sloves *maitsma* a *kaitsma* (*maitsesin*, *maitses*, *kaitsesin*, *kaitses*).

Do podskupiny **laulma** patří také *naerma* : *naerda* : *naeran* : *naerdakse* nebo *kuulma* : *kuulda* : *kuulen* : *kuuldakse*.

V. třída tulema

MA-INF	DA-INF	1. osoba přítomnosti	impersonál	1. osoba IMPF
tule-ma	tul-la	tule-n	tullakse	tulin

Do V. třídy patří pět frekventovaných sloves (*olema*, *tulema*, *panema*, *minema*, *surema*).

Imperfektum má koncovku *-i-*. V DA-infinitivu a DES-gerundiu je počáteční konsonant koncovky (*-d-*) asimilován s koncovým konsonantem slovesa (*tulla*, *olla*, *panna*, *minna*, *surra*, *tulles*, *olles*, *pannes*, *minnes*, *surres*). Podobně je tomu v přítomném tvaru impersonálu (*tullakse*, *ollakse*, *pannakse*, *minnakse*, *surrakse*), ale ne však už v dalších formách impersonálu (*ei tulda*, *tuldi*, *tuldud*). (K asimilaci nedochází ani v případech NUD-participia: *olnud*, *tulnud*, *pannud*, *surnud*).

Sloveso *olema* má zvláštní podobu 3. osoby obou čísel (*on*) a paralelní tvary záporu (*ei ole* ~ *pole*, *ei olnud* ~ *polnud*, *ei oleks* ~ *poleks*).

Sloveso *minema* má podle této třídy jen některé tvary, protože supletivní kmen a některé jeho tvary se tvoří od jiného kmene (viz dále).

Nepravidelná slovesa

Další tabulky shrnují skloňování skupin sloves, která se kvůli některým svým vlastnostem nehodí do výše uvedených skupin (za nepravidelná slovesa bychom samozřejmě mohli pokládat také slovesa IV. a V. třídy). Uvedena jsou frekventovanější slovesa.

MA-INF	DA-INF	1. os. prézentu	3. os. IMPF	NUD-participium	impersonál (kladně/záporně)
jooma	juua	joon	jõi	joonud	juuakse / ei jooda
sööma	süüa	söön	sõi	söönud	süüakse / ei sööda
tooma	tuua	toon	tõi	toonud	tuuakse / ei tooda
looma	luua	loon	lõi	loonud	luuakse / ei looda
lööma	lüüa	löön	lõi	löönud	lüüakse / ei lööda

MA-INF	DA-INF	1. os. prézentu	3. os. IMPF	impersonál (kladně/záporně)
saama	saada	saan	sai	saadakse / ei saada
jääma	jääda	jään	jäi	jäädakse / ei jääda

MA-INF	DA-INF	1. os. prézentu	1. / 3. os. IMPF	impersonál (kladně/záporně)
käima	käia	käin	käisin/käis	käiakse / ei käida
müüma	müüa	müün	müüsin/müüs	müüakse / ei müüda
viima	viia	viin	viisin/viis	viiakse / ei viida

MA-INF	DA-INF	1. os. prézentu	1. / 3. os. IMPF	impersonál (kladně/záporně)
keema	keeda	keen	keesin/kees	keedakse / ei keeda
näima	näida	näin	näisin/näis	näidakse / ei näida
võima	võida	võin	võisin/võis	võidakse / ei võida

MA-INF	DA-INF	1. os. prézentu	1. a 3. os. IMPF	impersonál (kladně/záporně)
tegema	teha	teen	tegin/tegi	tehakse / ei tehta
nägema	näha	näen	nägin/nägi	nähakse / ei nähta
pidama „muset“	pidada	pean	pidin/pidi	—
pidama „držet, pokládat za“	pidada	pean	pidasin/pidas	peetakse / ei peeta
ajama	ajada	ajan	ajasin/ajas	aetakse / ei aeta

Sloveso *minema* : *lähen* má supletivní kmen:

MA-INF	<i>minema</i>
DA-INF	<i>minna</i>
prézens (1. osoba)	<i>lähen</i>
imperfektum (1. a 3. osoba)	<i>läksin, läks</i>
imperativ (2. osoba sg. a pl.)	<i>mine, minge</i>
imperativ (1. osoba pl.)	<i>lähme ~ mingem, ärme lähme ~ ärgem mingem</i>
Impersonál	<i>minnakse, ei minda, mindi, mindud</i>
nud-participium	<i>läinud</i>
přítomné participium	<i>minev</i>

Shrnutí slovesných kategorií a jejich koncovek

(Vynecháváme následující složené tvary: minulý kondicionál a kvotativ, perfektum a plusquamperfektum)

	Osoba				Impersonál	
	Kladně		Záporně		Kladně	Záporně
Indikativ přezentu	-n	-me	(ei+) –		-dakse / -takse / -akse	-da / -ta
	-d	-te				
	-b	-vad				
Indikativ imperfekta	-sin / -in	-sime / -ime	(ei+) -nud		-di / -ti	-dud / -tud
	-sid/ -id	-site / -ite				
	-s / -is / -i	-sid / -id				
Kondicionál	-ks(in)	-ks(ime)	(ei+) -ks		-daks / -taks	
	-ks(id)	-ks(ite)				
	-ks	-ks(id)				
Imperativ		-gem / -kem		(ärgem / ärme+) -gem/ -kem		
	–	-ge / -ke	(ära)	(ärke+) -ge/-ke		
Jussiv	-gu / -ku		(ärgu+) -gu/-ku		-dagu / tagu	
Kvotativ	-vat		(ei+) -vat		-davat / -tavat	

Imperativ 2. osoby sg. je signalizován tvarem slovesa (kmen slovesa je shodný s kmenem 1. os. sg.), nemá koncovku, např. *räägi!* „mluv!“, *istu!* „posad' se!“, *oota!* „počkej!“.

Záporné slovesné tvary jsou složeny pomocí zápornky *ei*. V přítomném čase za ní stojí holý kmen slovesa (např. *ma ei räägi* „nemluvim“, *nad ei oota* „nečekají“). V záporných slovesných tvarech může být osoba signalizována pouze osobním zájmenem, např. v indikativu *ma ei ela*, *sa ei ela*, ..., v imperfektu *ma ei elanud*, *sa ei elanud*, v kondicionálu *ma ei elaks*, *sa ei elaks*, ..., v kvotativu *ta ei elavat*. Impersonální záporné tvary jsou pak: *ei elata*, *ei elatud*, *ei elataks*.

Imperativ negujeme přidáním *ära* (2. os. sg.) / *ärge* (2. os. pl.) ke tvaru imperativu, např. *ära räägi* „nemluv“ / *ärge rääkige* „nemluvte“, *ära oota* „nečekej“ / *ärge oodake* „nečekejte“. 1. os. pl. má zápornku *ärgem*, např. *ärgem rääkigem* „nemluvme“, ale běžnější a stylově méně zatížený je kratší zápor (který vynechává koncovky imperativu) *ärme räägime* „nemluvme“, podobně *ärgem mingem* nebo *ärme lähme* „nechoďme“.⁵

V jussivu se přidává zápornka *ärgu*, např. *ärgu oodaku* „ať se nečeká“.

Složené slovesné časy (perfektum a plusquamperfektum) se tvoří pomocí tvarů slovesa *olema* „být“ a (stejně jako záporné personální imperfektum) pomocí minulého aktivního participia (NUD-participium).

	Kladně		záporně	
PERF	(ma) olen elanud	(me) oleme elanud	ma ei ole elanud	me ei ole elanud
	(sa) oled elanud	(te) olete elanud	sa ei ole elanud	te ei ole elanud
	ta on elanud	nad on elanud	ta ei ole elanud	nad ei ole elanud
PLPERF	(ma) olin elanud	(me) olime elanud	ma ei olnud elanud	me ei olnud elanud
	(sa) olid elanud	(te) olite elanud	sa ei olnud elanud	te ei olnud elanud
	ta oli elanud	nad olid elanud	ta ei olnud elanud	nad ei olnud elanud

⁵ I kladná forma imperativu 1. osoby pl., např. *oodakem* „počkejme“ je stylově příznaková, použije se pouze ve velmi formálním kontextu.

Souhrnně tedy:

	Kladně	záporně
PERF	prézentní tvary slovesa <i>olema</i> + NUD-participium	osobní zájmeno + <i>ei ole</i> + NUD-participium
PLPERF	imperfektní tvary slovesa <i>olema</i> + NUD-participium	osobní zájmeno + <i>ei olnud</i> + NUD-participium

Impersonál

U tvarů impersonálu se mohou navzájem lišit kladný přítomný tvar (s koncovkou *-takse/ -dakse/-akse*) na jedné straně a všechny zbývající impersonální tvary, zápor přítomného času, imperfektum a neindikativní tvary na straně druhé. Koncovky pravidelných sloves (I. – IV. třída) jsou však vždy paralelní: *t/d* je v kladném přítomném tvaru a zůstává i v ostatních tvarech, slovesa tedy mají koncovky *-takse, -ta, -ti, -tud* nebo *-dakse, -da, -di, -dud*. Paralelní jsou koncovky i u některých nepravidelných sloves.

MA-INF	DA-INF	přezens		imperfektum	
		kladně	záporně	kladně	záporně
õppima	õppida	õpitakse	ei õpita	õpiti	ei õpitud
hakama	hakata	hakatakse	ei hakata	hakati	ei hakatud
õmblema	õmmelda	õmmeldakse	ei õmmelda	õmmeldi	ei õmmeldud
saatma	saata	saadetakse	ei saadeta	saadeti	ei saadetud
andma	anda	antakse	ei anta	anti	ei antud
seisma	seista	seistakse	ei seista	seisti	ei seistud
laulma	laulda	lauldakse	ei laulda	lauldi	ei lauldud

Navzájem se lišící tvary mají slovesa uvedená v V. třídě a mnohá nepravidelná slovesa:

MA-INF	DA-INF	prézens		imperfektum	
		kladně	záporně	kladně	záporně
olema	olla	ollakse	ei olda	oldi	ei oldud
tulema	tulla	tullakse	ei tulda	tuldi	ei tuldud
panema	panna	pannakse	ei panda	pandi	ei pandud
surema	surra	surrakse	ei surda	surdi	ei surdud
minema	minna	minnakse	ei minda	mindi	ei mindud
jooma	juua	juuakse	ei jooda	joodi	ei joodud
sööma	süüa	süüakse	ei sööda	söödi	ei söödud
tooma	tuua	tuuakse	ei tooda	toodi	ei toodud
loomaa	luua	luuakse	ei looda	loodi	ei loodud
lööma	lüüa	lüüakse	ei lööda	löödi	ei löödud
käima	käia	käiakse	ei käida	käidi	ei käidud
müüma	müüa	müüakse	ei müüda	müüdi	ei müüdud
viima	viia	viiakse	ei viida	viidi	ei viidud
tegema	teha	tehakse	ei tehta	tehti	ei tehtud
nägema	näha	nähakse	ei nähta	nähti	ei nähtud

Nepravidelnosti při tvoření impersonálu (uváděny u slovesných tříd) se mohou týkat také kmene.

Impersonální tvary perfekta a plusquamperfekta jsou opět složeny z tvarů slovesa být (3. osoba sg.) a impersonálního neboli TUD-participia:

*Uksed on suletud*_{PERF} Dveře jsou zavřeny.

*Meid on oodatud*_{PERF} Jsme očekáváni.

*Meid ei ole kutsutud*_{PERF} Nebyli jsme pozváni.

*Töö oli eilseks lõpetatud*_{PLPERF} Práce byla včera dokončena.

Kiri/kirja ei ole saadetud. Dopis nebyl poslán.

*Täna ei müüdüd*_{PERF} *turul kalu.* Dnes se na trhu neprodávaly ryby.⁶

6 Estonský impersonál může vykazovat určité rysy pasiva, např. je někdy možné současné vyjádření konatele (pomocí elativu nebo konstrukce „*tema poolt*“):
minu isa poolt kirjutatud kiri dopis napsaný mým otcem

Infinitivy a participia

Participia

		impersonální ⁷
Přítomné	-v	-dav / -tav
Minulé	-nud	-dud / -tud

Přítomné participium se tvoří od kmene MA-infinitivu (tj. silného):

õppima – õppiv, hakkama – hakkav, õmblema – õmblev, tulema – tulev.

Jestliže kmen končí na konsonant, vkládá se *-e-*: *andma – andev, saatma – saatev.*

Participium lze skloňovat:

tulev : tuleva : tulevat : tulevate : tulevaid : ...,

andev : andva : andvat : andvate : andvaid : ... (vkladné *-e-* při skloňování odpadá)

Participium se nejčastěji používá v pozici kongruentního atributu, přičemž se jeho tvar shoduje s řídícím členem v čísle a pádě:

tuleval aastal v nadcházejícím roce

elavatele inimestele žijícím lidem

Minulé participium se tvoří od kmene DA-infinitivu připojením koncovky *-nud*:

õppida – õppinud, hakata – hakanud, õmmelda – õmmelnud, saata – saatnud, andma – andnud, laulda – laulnud, tulla – tulnud.

Participium se používá ve složených minulých časech (v perfektu a plusquamperfektu) a v záporných tvarech imperfekta, minulého kondicionálu a kvotativu. Lze ho také užít jako atributu, v této pozici se neskloňuje a zůstává ve stále stejném tvaru:

Nad olid tema käitumisest üllatatud. Byli jeho chováním překvapeni.

Õnapuud olid külmast kahjustatud. Jabloně byly poškozeny mrazem.

(Hranice mezi impersonálním a pasivním užitím nemusí být vždy jednoznačná. Primárním úkolem impersonálu je vyjádření děje, aniž bychom ukázali na původce tohoto děje. Při užití pasiva se do centra pozornosti namísto původce děje přesouvá objekt zasažený dějem.)

7 Impersonální participia (s koncovkami *-tav/-dav* a *-tud/-dud*) bychom mohli nazvat také pasivními participii (v opozici k aktivním participiím s koncovkami *-v* a *-nud*). Termín impersonální byl upřednostněn kvůli tomu, aby nezanikla souvislost s tvary impersonálu rozebíranými výše, které se tvoří stejným způsobem.

saabunud külaline host, který dorazil
saabunud külalised hosté, kteří dorazili
läinud aastal minulý rok / v minulém roce

Impersonální participia vytvoříme na základě již známých impersonálních tvarů. Distribuce *-d/-t* je stejná jako v záporném přítomném tvaru, minulých tvarech a neindikativních tvarech impersonálu:

õppima : *ei õpita* : *õpiti* : *õpitaks* : **õpitav** : **õpitud**
sööma : *ei sööda* : *söödi* : *söödaks* : **söödav** : **söödud**
tulema : *ei tulda* : *tuldi* : *tuldaks* : **tuldav** : **tuldud**
õmblema : *ei õmmelda* : *õmmeldi* : *õmmeldaks* : **õmmeldav** : **õmmeldud**
*tege*ma : *ei tehta* : *tehti* : *tehtaks* : **tehtav** : **tehtud**

Přítomné impersonální participium lze skloňovat:

söödav seen jedlá houba
õpitavad sõnad slova (určená) k naučení
müüdav maja dům na prodej

Minulé impersonální participium se v pozici atributu nesklonuje:

tehtud töö udělaná práce
loetud raamatud přečtené knihy
müüdud majadest z prodaných domů
minu isa (poolt) kirjutatud kiri dopis napsaný mým otcem

Infinitivy

Z tzv. MA-infinitivu a DA-infinitivu můžeme odvodit další formy:

MA-INF <i>illativ ütlema</i>	DA-INF <i>õelda</i>
<i>inessiv ütlemas</i>	DES-gerundium <i>inessiv õeldes</i>
<i>elativ ütlemast</i>	
<i>translativ ütlemaks</i>	
<i>abessiv ütlemata</i>	

Příklady použití:

*Lähen **ujuma**.* Jdu plavat.

*Ma käisin **ujumas**.* Byl/a jsem plavat.

*Ta tuleb **ujumast** veerand kaheksa.* Přijde z plavání o čtvrt na osm.

*Ta keeldus haiglasse **minemast**.* Odmítl/a jít do nemocnice.

*Mari lakkas **söömast**.* Mari přestala jíst.

*Vabandan **segamast**.* Omlouvám se za vyrušení.

*Tänan **küsimast**.* Děkuji za optání.

Tvary MA-infinitivu lze do věty zapojit s ohledem na finitní tvar slovesa v dané větě a na jeho význam: Srov. *käisin ujulas* „byl/a jsem v bazénu“ a *käisin ujumas* „byl/a jsem plavat, *tulime ujulast* „přišli/y jsme z bazénu“ a *tulime ujumast* „přišli/y jsme z plavání“.

Sloveso *jätma* „nechat, zanechat“ při použití s MA-INF v abessivu vyjadřuje „nechat něco neudělané, bez udělán“.

*Jätsin nõusid **pesemata**.* Nechal/a jsem nádobí neumyté.

Podobně lze použít sloveso *jäämä* „zůstat“:

*Töö jäi **tegemata**.* Práce zůstala neudělaná.

MA-infinitiv ve spojení s koncovkou translativu vyjadřuje účel nebo cíl:

***Vältimaks** suurt maanteed, keerasime vasemale.* Abychom se vyhnuli velké silnici, zahnuhli jsme doleva.

*See võrdlus on ehk parim viis **kirjeldamaks** praegust olukorda.* To přirovnání je asi nejlepší způsob, jak popsat současnou situaci.

DES-gerundium vyjadřuje děj současný s dějem finitního slovesa:

***Oodates** rongi ma lugesin.* Když jsem čekal/a na vlak, četl/a jsem si.

*Mees norskab **magades**.* Muž chrápe ve spánku.

*Kooli **tulles** nägin tänaval vana sõpra.* Když jsem přicházel/a do školy, viděl/a jsem na ulici starého přítele.

*Rahakotti **otsides** leidsin hoopis oma võtmed.* Když jsem hledal/a peněženku, našel/našla jsem místo ní své klíče.

Přítomná participia dala základ také ustálené infinitivní konstrukci, kterou lze nahradit vedlejší větou:

Ma uskusin sind magavat. (Ma uskusin, et sa magad.)

Kuulsin toas lauldavat. (Kuulsin, et toas lauldakse.)

Vazby s MA-infinitivem a DA-infinitivem

Slovesa a fráze pojící se se slovesem ve tvaru **MA-infinitivu**

pidama	muset	pean minema	musím jít
hakkama	začít	hakkan kirjutama	začínám psát
õppima	učít se, studovat	õpin joonistama	(na)učím se kreslit
õpetama	učít	õpetab laulma	učí zpívat
jääma	zůstat	jään ootama	počkám (dosl. zůstanu čekat)
tulema	přijít	tulen vaatama	přijdu se podívat
sõitma	jet	sõidan puhkama	jedu odpočívát
ruttama	pospíšet si	ruttan vaatama	spěchám se podívat
kiirustama	pospíšet si, spěchat	kiirustan lõpetama	uspíším konec
saatma	poslat	saadan (tema) küsima	pošlu (ho/ji) zeptat se
valmis olema	být připraven	olen valmis ära minema	jsem připraven odejít
nõus olema	souhlasit	olen nõus tegema	souhlasím, že udělám

Slovesa a fráze pojící se se slovesem ve tvaru **DA-infinitivu**

tahtma	chtít	tahan minna	chci jít
võima	mocht	võin tulla	můžu přijít (je to má vůle, mé rozhodnutí, mám právo)
tohtima	smět	tohin rääkida	smím mluvit
saama	mocht	saan tulla	můžu přijít (vnější okolnosti mi nebrání, je mi dovoleno)
püüdma	snažit se	püüan unustada	snažím se zapomenout
lubama	slíbit	luban teha	slibuju, že to udělám
aitama	pomocť	aitan lahendada	pomůžu vyřešit
oskama	umět	oskan uisutada	umím bruslit
armastama	milovat	armastan lugeda	miluju čtení
meeldima	líbit se	meeldib suusatada	líbí se mi lyžování
soovima	přát si	soovin tellida	přeju si objednat
jaksama	být schopen, být s to	jaksan tõusta	můžu (jsem schopen) vstát
kartma	bát se	kardan üksi koju minna	bojím se jít domů sám/sama
keelama	zakázat	keelan sul seda teha	zakazuju ti to udělat
maksma, tasuma	vyplatit se	seda ei maksa / ei tasu uskuda	tomu se nevyplatí věřit
on vaja	je třeba	pole vaja aidata	není třeba pomáhat
on tarvis	je třeba	töö on tarvis teha	práci je třeba udělat
on aega	je čas	on aega puhata	je čas odpočívat
on hilja	je pozdě	on hilja sellest rääkida	je pozdě o tom mluvit
on vara	je brzy	on vara sellega alustada	je předčasné s tím začínat
on + adjektivum (kerge, raske, hea, halb, igav, ilus, kasulik)		oleks hea otsustada on huvitav jälgida on igav kuulata	bylo by dobré se rozhodnout je zajímavé sledovat je nudné poslouchat